Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

ČOAHKKINBEAVDEGIRJI 2019:1

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2019:1

§§ 1-8

Nuoraidráđđi
Ungdomsrådet

Čoahkkinbeaivemearri
Sammanträdesdatum

Upmeje/Umeå

2019-03-08

SÁMEDIGGI/SAMETINGET
Nuoraidráđđi/
Ungdomsrådet

ČOAHKKINGIRJI 2019:1
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2019:1
2019-03-08

Baiki ja áigi /Plats och tid

Clarion Hotel Uman, Umeå
2019-03-08; kl 08.00- 14.00

Mearrideaddjit/ Beslutande

Anja Fjellgren Walkeapää, ordförande
Elle Eriksson
Paulus Jonsson
Naadja Östergren

leżáoasseváldit/
Övriga deltagande

Eva Svonni, personal- och ekonomihandläggare

Paragráfat /Paragrafer

1 – 8

Dárkkisteaddji/Utses att justera

Paulus Jonsson

Vuolláičallosat/
Underskrifter

čálli/sekreterare Eva Svonni

sagadoalli/
ordförande Anja Fjellgren Walkeapää

dárkkisteaddji/
justerare Paulus Jonsson

Dárkkástusleadieđihuvvonalmmuhantávvalis.
Justeringen har tillkännagivits enligt anslag.

Orgána/Organ — Nuoraidráđđi /Ungdomsrådet

Čoahkkinbeaivemearri/Sammanträdesdatum 2019-03-08
Ilmmuhanbeaivi/ Datum för anslags uppsättande 2019.03.13

Beavdegirjjivurkensadji
Förvaringsplats för protokollet — Sámedikkihálddahus,Giron/ Sametingets kansli, Kiruna

Vuolláičála /Underskrift .....

AFW PJ

§ 1 Öppnande

Ordföranden Anja Fjellgren Walkeapää välkomnar samtliga och öppnar sammanträdet.

§ 2 Föredragningslista, justerare

Ungdomsrådet beslutar

att göra följande tillägg till föredragningslistan enligt nedan

Tillägg:

§ 7.1 Deltagande politikerveckan i Almedalen
§ 7.2 Överlämningsrapport till nya ungdomsrådet
§ 7.3 Möte med nämndsordförande/Styrelsen
§ 7.4 Information Nadja från Näringskonferensen Luleå och Toppmöte Umeå
§ 7.5 Handlingsplan Ungdomsrådet
§ 7.6 Saminuorras årsmöte 2019

Utgår:

§ 3 Ordförandebeslut

att fastställa föredragningslista enligt bilaga:

att utse Paulus Jonsson till justerare.

§ 3 Ordförandebeslut

Ärendet utgår § 2

AFW PJ

§ 4 Ekonomi

§ 4.1 Årets resultat 2018

Dokument
- Årets resultat 2018

Föredragande: Eva Svonni

Ungdomsrådet beslutar

att lägga information till handlingarna

§ 4.2 Budgetuppföljning 2019

Dokument
- Budgetuppföljning 2019

Föredragande: Eva Svonni

Ungdomsrådet beslutar

att lägga information till handlingarna

§ 4.3 Budget och budgetberedning

Dokument
- Budget och budgetberedning

Föredragande: Anja Fjällgren Walkeapää

Ungdomsrådet beslutar

att lägga information till handlingarna ang budgetäskande 2020

§ 5 Ungdomsrådets arbete 2017-2019

§ 5.1 PM till Landsbygdsministern

Dokument
- Förslag till PM

AFW PJ

Föredragande: Anja Fjellgren Walkeapää

Ungdomsrådet beslutar

att lägga ärendet till handlingarna och lämna till PM:et till Landsbygdsministern

§ 5.2 Mall för hur man redovisar till plenum

Dokument
- Förslag på mall

Föredragande: Anja Fjellgren Walkeapää

Ungdomsrådet beslutar

att använda denna mall från och med 2019-03-08 när man redovisar till plenum

§ 5 Ungdomsrådets arbete 2017-2019 - *forts.*

§ 5.3 Arbete med resolutioner

Dokument
- Resolution från SPR:s ungdomskonferens i Tråante 2017-02-08
- SPR:s rådsmöte 2018-05-15, sak 03/18, 04/18
- SPR:s gemensamma ungdomsråds möte 2018-02-08 §6

I maj 2018 hade SPRn möte i Karasjohk. Där presenterade SPRn valda delar av resolutionen "Dolla" för SPR. Där kom det en förfrågan från ledamot om vi i SPRn skulle inkomma med konkreta förslag på hur man kan implementera de valda delarna i resolutionen.

Den 8:e februari hade SPRn´s ordförande ett möte i Jokkmokk där vi beslutade att dela upp resolutionen mellan oss och sedan inkomma med konkreta förslag till nästa SPRn möte den 5 maj i Stockholm.

Sverige fick följande resolutioner att arbeta med 1,2,4 och 6.

Föredragande: Anja Fjellgren Walkeapää

Ungdomsrådet beslutar

att bereda ärendet vidare och uppdra till ordförande att kalla till telefonmöte och ta beslut om dessa innan nästa SPRn möte 5 maj 2019 Stockholm.

§ 5.4 Utbildningsmaterial kring sametinget

Dokument
- Utbildningsmaterial sametinget

Föredragande: Anja Fjellgren Walkeapää

Ungdomsrådet beslutar

att bereda ärendet vidare och uppdra till ordföranden att skriva klart till Samiska konfirmationslägret juni 2019

§ 6 Preliminär sammanträdesplan 2019

Ungdomsrådet beslutar

att årets sammanträden äger rum under våren i samband med ev möte på departementen i Stockholm och under hösten i Östersund

§ 7 Övriga ärenden

§ 7.1 Deltagande politikerveckan i Almedalen

Ungdomsrådet beslutar

att skicka Naadja Östergren, Elle Eriksson och Julia Omma

§ 7.2 Överlämningsrapport för mandatperiod 2017-2019 till nya ungdomsrådet

Ungdomsrådet beslutar

att uppdra till ordföranden att bereda ärendet och överlämna den i November 2019

AFW PJ
Justerarnas sign

§ 7.3 Möte med näringsordförande/Styrelsen

Ungdomsrådet beslutar

att bjuda in nämndsordföranden under plenums Måndagen den 20 maj

§ 7.4 Information från Näringskonferensen Luleå och Toppmöte Umeå

Föredragande: Naadja Östergren

Ungdomsrådet beslutar

att lägga informationen till handlingarna

§ 7.5 Handlingsplan ungdomsrådet

Ungdomsrådet beslutar

att den bör revideras och skriver in detta i överlämningsrapporten.

§ 7.6 Saminuorras årsmöte 2019

Ungdomsrådet beslutar

att uppdra till ordföranden att lämna ut enkäten på mötet

§ 8 Avslutande

Ordföranden tackar samtliga och avslutar sammanträdet.

AFW PÖ

SÁMEDIGGI/SAMETINGET
Nuoraidráđđi/Ungdomsrådet 2019-03-01

Föredragningslista för sammanträde den 8 mars 2019

§ 1 Öppnande

§ 2 Föredragningslista och justerare

§ 3 Ev Ordförandebeslut

§ 4 Ekonomi Bilaga
1. Årets Resultat 2018
2. Budget/Budgetuppföljning 2019
3. Budget och budgetberedning

§ 5 Ungdomsrådets arbete 2017-2019 Bilaga
1. PM till Landsbygdsministern
2. Mall för hur man redovisar till Plenum
3. Arbete med resolutioner
4. Utbildningsmaterial kring sametinget

§ 6 Preliminär sammanträdesplan 2019

§ 7 Ev övriga ärenden
1. Deltagande politikerveckan i Almedalen
2. Överlämningsrapport till nya ungdomsrådet
3. Möte med nämndsordförande/Styrelsen
4. Information Nadja från Näringskonferensen Luleå och Toppmöte Umeå
5. Handlingsplan Ungdomsrådet
6. Saminuorras årsmöte 2019

§ 8 Avslutande

§4.1

2018

Konto	Konto(T)	Budget	Belopp	Saldo
2	Löner och arvoden inkl. sociala avgifter	0	190710,32	-190710,32
3	Övriga personalkostnader	0	4132,8	-4132,8
5	Resor, representation, info mm	0	95931,65	-95931,65
6	Inköp av varor	0	491,06	-491,06
2248	UNGDOMSRÅD	0	291265,83	-291265,83
		350000	**291265,83**	**58734,17**

§ 4.2

2019

Konto	Konto(T)	Budget	Belopp	Saldo
2	Löner och arvoden inkl. sociala avgifter	0	12769,16	-12769,2
5	Resor, representation, info mm	0	13448,64	-13448,6
7	Inköp av tjänster	0	7640	-7640
2248	UNGDOMSRÅD	0	33857,8	-33857,8
		380 000	**33857**	**346 143**

§ 4.3

Budget och budgetberedning

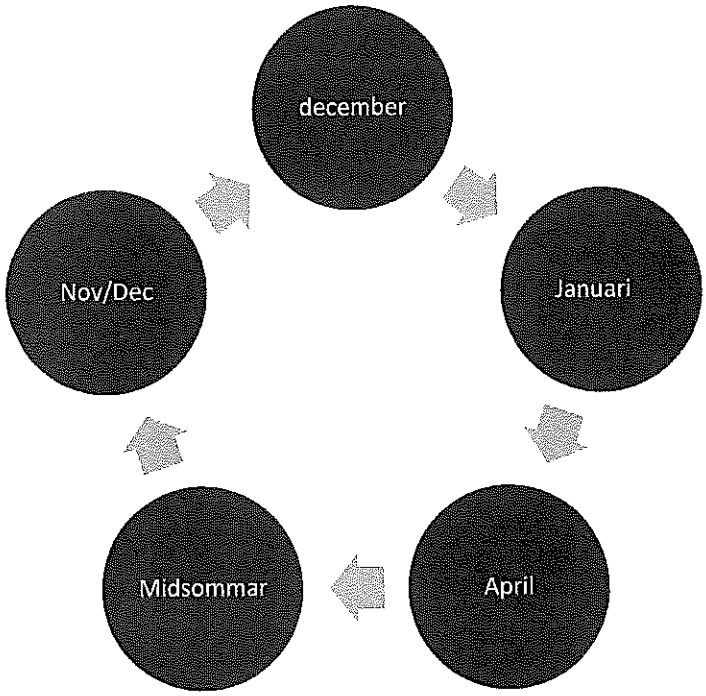
Kring den 20 december beslutar staten om budget för året, inkluderat budget för sametinget. Efter det arbetar Sametingets styrelse med att fast ställa budget för sametingets nämnder och dyl. Styrelsen får in budgetäskande från alla nämnder och ungdomsrådet och utifrån dem bereds budget för de olika nämnderna och ungdomsrådet. Budgeten för kommande år bereds från december till dess att den fastställs i mitten av februari.

Från februari pågår budgetberedning inför dels kommande år men också för många år framöver.

Det är klokt att ha visioner för framtiden i form av ett budgetunderlag. Detta av flera anledningar. Dels för oss själva, så nuvarande och framtida ungdomsråd vet vad vi vill arbeta med och vad för medel vi behöver för att nå våra. Också för att visa vilka glipor det finns för att vi ska nå våra mål. Också dels för att sametingets styrelse ser vad vi vill göra i framtiden men också så styrelsen kan vidareförmedla detta till Regeringen/Riksdag.

Frågan som är central i ungdomsrådets budgetunderlag är "vart vill ungdomsrådet?" Det är också klokt att ha delmål som ska uppfylla visionen. Detta kommer då ligga som underlag inför kommande budgetar.

Budgetberednings cykel.

December.
Regleringsbrevet från regeringen kommer
Sametingets styrelse beslutar om budget för nästkommande år

Januari

Budet för innehavande år fastställs av styrelsen

April
Budgetarbete med äskande inför kommande år

Midsommar
Inlämning av budgetunderlag och budgetäskande för nästkommande år lämnas till styrelsen.
Nov/Dec
Styrelsen arbetar med budget och beslutar om budget innan budget tas upp i plenum.
Beslut om budget fattas under plenum

Sametingets ungdomsråds budgetunderlag 2020-2021

Stora delar av ungdomsrådets arbete går ut på att få ungdomar involverade och intresserade i och av samepolitik. En annan viktig del är att få ungdomar inskriven i sameröstlängden så att alla samiska ungdomar får rösta. Detta är speciellt viktigt under perioden 2020-2021 då sametingsvalet är den 16 maj 2021.

Vad nuvarande ungdomsråd vidare tycker är viktigt utanför det ungdomspolitiska handlingsprogrammets mål är att arbeta med att stärka renskötselns rättighet och arbeta med att minska rasism och öka kunskapen hos svenskar.

Samarbetet över gränserna mellan unga samer är viktiga ur många aspekter. Det ungdomspolitiska arbetet ges tyngd, vi lyfter gemensamma frågor och knyter kontakter i unga år. Vi får se att vi inte är ensamma om problem och kan studera lösningar i andra länder.

PM från Sametingets ungdomsråd
2019-03-08

Till landsbygdsminister Jennie Nilsson

Renskötsel

Samer har levt med och av renen, samt bedrivit renskötsel sedan urminnes tider. Det är ett arv och ett levnadssätt att bedriva renskötsel. Alla delar i kulturen utgår från och genom renen; språk, slöjd, konst, jojk, naturkännedom etc. Av den orsaken är renen och renskötseln en bärande och central del i hela den samiska kulturen. Renen ska inte behöva vara den som ständigt måste anpassa sig.
Allt eftersom samhället moderniserats, med ändrad infrastruktur och där det ekonomiska samhället styr, har renskötseln i ökad grad blivit starkt påverkad. Exploateringar av naturen så som skogsbruk, gruvor, vattenkraft, vindkraft och turism i renskötselområdet är inte hållbart. Exploateringar i renskötselområdet över hela Sápmi har konsekvent påverkat renskötseln negativt genom minskning av renbetesmarker, både i fjäll- och skogsregioner. Vidare har det medfört att det omöjliggör den traditionella renskötseln som bedrivits från generation till generation i flera hundra år. Exempelvis har renens beteendemönster förändrats, flyttleder stängs av eller försvinner helt, samt att viktiga eller helt avgörande betesområden inte längre finns kvar.

Ett exempel är hur samebyar tvingas flytta renarna med lastbil på grund av att vattenkraft har förstört den naturliga flyttleden som är längst efter älvar/vattendrag. Reglering av vattennivåerna medför stora risker för renar och renskötare vilket resulterar i att de inte längre kan brukas vid flytt.
Renskötseln påverkas starkt av det samlade trycket från exploateringar. Intrång sker i olika former, på alla områden, oavsett årstid och vilken betydelse området kan ha för renen. Där berörd sameby har sina renbetesmarker måste man vid samråd med aktörer, bolag, myndigheter eller privata ägare samråda i ett tidigt skede i processen och tillgodose klar information från bägge parter.

Renskötseln påverkas alltid av de kumulativa effekterna av exploatering, vilket de enskilda aktörerna av exploateringen aldrig utsättas för.

Skogsbruk

Renen är ett frilevande djur och renskötseln bygger på naturbete. Under barmarkstid betar renen gräs, örter och löv. Under vintertiden (som är flaskhalsen under renskötselåret) så har alla svenska Sápmis samebyar sina renar i skogsregionen. Under vintern föredrar, och mår renen bäst av, att äta mark- och hänglavar.
Faktorer som klimat, nederbörd och snödjup under senhösten och vintern påverkar alla renens betesmönster. När renen inte kan gräva efter marklavar på grund av is mot marken, sprider renhjorden ut sig över stora områden för att söka efter hänglavar. Detta betesmönster som renen har gör renskötsel arealkrävande och därför behöver renskötseln tillgång till varierande betesmarker i både tid och rum.
Genom att kalavverka stora ytor, plantera främmande trädslag och markbereda, minskar både marklaven och hänglaven. Som en konsekvens av skogliga åtgärder tvingas samebyar utfodra sina renhjordar. Sammanfattningsvis så minskar både betesresursen (mark-och hänglav) samt renbetesmarkerna vid skogliga åtgärder.
Sametingets ungdomsråd anser att
- Förbjuda att plantera främmande trädslag som Pinus Contorta, contortatall i renskötselområdet
- Restaurera renbetesmarker genom att röja och gallra hårdare samt återkolonisera marklav på lav hävdade marker
- Stärka renskötselns rättigheter i Skogsvårdslagen
- Förtydliga i Skogsvårdslagen vilken hänsyn som krävs för renskötsel vid skogliga åtgärder

- Ge bidrag till skogsentreprenörer för inköp av markberedningsaggregat "kicken" som inte har lika stor markpåverkan som en harv, för att skona marklaven

Vindkraft

Det är belagt både genom vetenskap och domslut att renskötsel och vindkraft inte är förenligt. Renar är ett störningskänsligt djur som störs av vindkraftverken, både genom syn och ljud. Störningszonen är varierande, men minst 5 km. Renarna störs även av trafik och byggda vägar, som dessutom bidrar till merarbete för renskötaren då renarna gärna följer vägar vintertid som ofta är plogade och lättgångna.
Den sammanlagda störningen som skapas av vindkraftparken, inklusive infrastruktur, bidrar till många konsekvenser för renskötseln. Förutom minskade betesmarker uppstår även produktionsförluster i form av kött då renen varken kan hitta bete, eller betesro, i närheten av en vindkraftspark. I sin tur blir renskötaren påverkad genom ökad arbetsbelastning när inte renarna får betesro. Slutligen tar en vindkraftpark otroligt mycket areal i anspråk.
Sametingets ungdomsråd anser att
- Lokalisering av vindkraftsparker ska ske utanför renskötselområdet
- De samebyar som är drabbade av vindkraftsparker ska få ekonomisk ersättning för förlorade betesmarker

Gruvdrift

Gruvdriften är inte bara en arealkrävande industri, med ett stort infrastrukturnät innefattande tåg och bilvägar, utan är också rent miljöfarligt om avfall inte hanteras och behandlas på rätt sätt. Inte bara landområden förstörs utan även närliggande vattendrag. Dessa områden som gruvan tar i anspråk är för generationer förstörda.
Den areal, inklusive störningszon som gruvor upptar inom renskötselområdet är för generationer framåt obrukbar för renskötsel och annan verksamhet.
Sametingets ungdomsråd anser att
- Ingen prospektering av gruvor ska ske inom renskötselområdet
- Gruvföretag, trots konkurs, måste sanera och städa efter sig
- Stängda gruvor ska saneras och återställas så gott det går

Rovdjur

De fem stora rovdjuren i Sverige: varg, järv, lo, örn och björn är alla predatorer på renar. Beroende på förekomst, årstid och andra abiotiska och biotiska faktorer varierar rovdjurstrycket för varje predator, och i varje sameby. Sammanlagt och över året så är dock rovdjurstrycket för varje sameby över den av regeringen beslutade förlusten på maximalt 10% i rovdjurs förluster.
Förutom att rovdjur prederar på renar så innebär deras närvaro flera saker. När ett rovdjur jagar renar så blir renhjorden splittrad, och en ökad arbetsbörda för renskötaren. Vidare så blir renarna stressade av rovdjur och svårare att arbeta med. Men att rovdjur skadar och dödar renar innebär inte bara fysisk skada och psykisk stress för renen utan även en psykisk smärta för renskötaren.
Rovdjursersättningar till samebyar för rovdjursdödade renar har inte ändrats sedan införandet år 1996, trots inflation och ökat rovdjurstryck. I tillägg så innefattar rovdjursersättningar endast lo, järv och varg. Medan ersättningen för björn och örn är baserad på förekomst och areal.
Sametingets ungdomsråd anser att
- Naturvårdsverket och länsstyrelserna (Jämtland, Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten) måste arbeta aktivt för att nå, av regeringen, den satta nivån på maximalt 10% i rovdjurs förluster
- Rovdjursersättningar ska kunna överklagas
- Rovdjursersättninger ska höjas i takt med inflation

- Inventeringsmetoder för rovdjur och dåliga väderförhållanden får inte vara skäl till att inte betala ut rovdjursersättningar till samebyar
- Bättre inventeringsmetoder
- Att få beslut om skyddsjakt måste gå snabbare och enklare
- Rovdjursersättningen ska baseras på alla de fem stora rovdjuren

§ 5,2

Mall för hur man redovisar till Plenum

Inför varje plenum ska nämnder och ungdomsrådet redovisa sitt arbete sedan föregående plenumsredovisning. Detta kan vara krångligt första gångerna och därför har ungdomsrådet skapat en mall som kan användas och ändras efter tycke och behov.

Varje ordförande för nämnder har sitt egna sätt att redovisa sitt arbete. Därför är detta bara en mall, ett exempel på hur arbetet kan redovisas. Genom gående är dock att det finns med en förteckning på ledamöter och ersättare. Vanligt är också att en "lista" på möten som nämnden/rådet har haft och en "lista" på olika representationer finns med.

Sedan varierar tillvägagångssättet. Vissa nämnder väljer att redovisa sitt arbete i flytande text och beskriva vad de har gjort under tiden. Medan andra väljer att sätta rubriker och skriva under dem. Ett tips är att gå in på sametingets hemsida och söka på nämndernas redovisning till plenum. Där kan var och en se hur de olika nämnderna har gjort sin redovisning och skapa sin egna utifrån eget tycke och smak.

På kommande sida finns dock en mall som kan användas om man så önskar.

Rubrik: Sametingets Ungdomsråds redovisning till plenum för perioden xxxx-xx-xx till xxxx-xx-xx (datum från senaste plenum till inlämnings datum)
Eller Sametingets ungdomsråds redovisning till plenum i XX (månad) XX (år) om man inte vet mellan vilka perioder man redovisar.

Namn på ledarmöten och dennes ersättare

Exempel

Förnamn Efternamn, ordf.	Förnamn Efternamn
Förnamn Efternamn, vice ordf.	Förnamn Efternamn
Förnamn Efternamn	Förnamn Efternamn
Förnamn Efternamn	Förnamn Efternamn
Förnamn Efternamn	Förnamn Efternamn

Protokollförda möten

Datum	plats

Representation

Datum	plats	syfte

Skriv allmänt vad som skett i ungdomsrådet
I olika kategorier och teman. Exv

SPR-N

Politiska PM

Samarbeten

Etc

Etc

Sametingets Ungdomsråds redovisning till plenum i februari 2019

Ledamot	Ersättare
Anja Fjellgren Walkeapää, ordf.	Karen- Ann Hurri
Julia Omma vice ordf.	Johan Andersson
Elle Eriksson	Nils- Johan Rannerud
Paulus Jonsson	Jon Isak Byström Vanvreten
Naadja Östergren	Julia Wahlberg

Protokollförda sammanträden
15 november Storforsen

Representation
20-21 november, Jåhkamåhkke, samrådsmöte framtida språkcentrum
15 december, Giron, budgetberedning

Regeringskansliet
Vi har etablerat kontakt med näringsdepartementet. Vi planerar under våren att boka möte med både näringsdepartementet och kulturdepartementet för att överlämna PM om att stärka renskötselns skydd och rättigheter, samt att följa upp föregående ungdomsråds inlämnade PM.

Öka kunskapen om samer
Ungdomsrådet tycker att öka kunskapen om samer och samtidigt minska rasism går hand i hand. Vi har fått kontakt med stiftelsen "Teskedsorden- en röst för mångfald". De har skapat en app som heter "Reality check". Målet med appen är att ta fram verktyg för att minska rasism genom att skapa olika karaktärer.

Ökat inflytande i Sametinget
Det ungdomsliga perspektivet är viktigt. Därför har vi bjudit in nämndsordföranden och styrelseordförande till ett dialogmöte. Där vi kommer lägga fram vår syn på vissa frågor samt höra vad ordförandena har att säga om sina nämndsfrågor som kan beröra ungdomar.

Utbildning för unga samer inom samepolitik
Stora delar av ungdomsrådets ledamöter tillbringade en vecka i december på sametingets kansli i Kiruna. Detta för att få större kunskaper om Sametingets uppbyggnad och organisering. Detta kommer ligga till grund för ett utbildningsmaterial för främst unga samer. Målet är att materialet ska vara levande och föränderligt över tid, samt att det ska kunna anpassas till olika nivåer och tidigare kunskaper. Ungdomsrådet är inbjudna att berätta om sametingets och ungdomsrådet verksamhet, till dags dato, under två tillfällen.